

Mál nr. 307/2016**M****og****vátryggingafélagið V v/ ábyrgðartryggingar X.****Ágreiningur um skaðabótaábyrgð vegna vinnuáðstæðna vegna líkamstjóns sem sýndi fyrst einkenni í október 2010.****Gögn.**

Málskot, móttækið 21.9.2016, ásamt fylgigögnum merktum 1.-17.

Bréf V, dags. 10.10.2016, ásamt fylgigögnum merktum 1.-17.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M kveðst hafa starfað hjá X við tiltekinn ofn sem notaður er við framleiðslu fyrirtækisins á árunum 2009-2011, en hann hóf störf hjá X í maí 2009. Hann kveðst hafa verið greindur með svokallaða sjúkdómsmynd sem nefnd er sarklíki eða sarcoidosis sumarið 2011. Þessa greiningu megi m.a. rekja til einkenna sem hann byrjaði að finna fyrir í október 2010, en þau hafi m.a. lýst sér í þyngslum fyrir brjósti, hjartsláttartruflunum, mæði og andþyngslum. M bendir á að á svipuðum tíma hafi komið upp veikindi hjá tveimur öðrum starfsmönnum X, sem starfað hafi við sama ofn. Í málinu liggur einnig fyrir álitserð tveggja sérfræðinga í lyflækningum og lungnasjúkdómum dags. 12. desember 2013 m mögulegar ástæður veikinda M og aðstæður á starfsstöð X. Í þeirri álitserð kemur fram að mögulegt sé að umhverfisaðstæður á vinnustað hafi haft eitthvað að segja um veikindi M og eins samstarfsmanns hans, sem greindist með sömu sjúkdómsmynd, eins og hún er kölluð í álitserðinni.

M telur að aðstæður á starfsstöð X hafi verið ófullnægjandi hvað varðar loftgæði og hafi þær aðstæður leitt til þess að M veiktist alvarlega á árunum 2010-2011 og hlotið af þeim veikindum varanlegt heilsutjón. M byggir á því að í álitserð þeirri sem hér er vísað í að ofan hafi tveir sérfræðingar slegið föstu að umhverfisaðstæður, sérstaklega útsetning fyrir kísilryki geti haft áhrif á bólgumyndun í líkama og þá sjúkdómsmynd sem M hafi þróað með sér. M telur einnig að forsvarsmenn X hafi sýnt sagnæma og ólögmeta háttsemi vegna skipulags vinnuáðstæðna og vinnuumhverfis og ekki gripið til viðeigandi ráðstafana og aðgerða þrátt fyrir vitneskju um að aðstæður væru ófullnægjandi á vinnustaðnum. M vísar sérstaklega til loftmælinga sem starfsmenn Vinnueftirlits ríkisins framkvæmdu á árunum 2008, 2010 og 2011, en þær mælingar sýni að við þann ofn sem M starfaði hafi loftmengun oft verið yfir mengunarmörkum, eða í sex af tólf skiptum á árunum 2008-2011. Heildarryk á starfsstöðinni hafi einu sinni verið mælt á tímabilinu og hafi þá verið rétt undir mengunarmörkum, en ekki hafi verið mælt aftur sama dag. M vísar til 3. gr. reglugerðar um mengunarmörk og aðgerðir til að draga úr mengun á vinnustöðum nr. 390/2009, en þar kemur fram að skipuleggja og framkvæma skuli vinnu þannig að mengun sé eins lítil og kostur er og mengun í andrumslofti starfsmanna skuli ekki fara yfir mengunarmörk sem gefin séu upp í sérstakri skrá í viðauka reglnanna. M bendir á að samkvæmt frávikaskráningum sem X hafi lagt fram hafi samtals 22 frávik tengd loftgæðum og afsogskerfi við ofn þann sem M starfaði við verið skráð á árunum 2008-2010. M vísar til þess að vanræksla forsvarsmanna X hafi falist í því að bregðast ekki réttilega við umræddum frávikum og gera ekki nægar ráðstafanir til að auka loftgæði, þrátt fyrir að endurbætur á afsogskerfi hafi átt sér stað. M vísar til ummæla í bréfum starfsmanna X til V þar sem M vísar til að viðurkennt hafi verið af þeirra hálfu að við ákveðnar aðstæður á þessum tíma hafi mengunin verið það mikil tímabundið að afsogskerfi hafi ekki haft undan að hreinsa loftið. Einnig vísar M til þess að hann og aðrir starfsmenn X hafi ekki fengið fullnægjandi hlífðarbúnað m.v. aðstæður. M vísar að lokum til þess að hann sé ekki sammála niðurstöðu nefndarinnar í máli hennar nr. 452/2015, en það mál varðaði einnig ábyrgðartryggingu X hjá V vegna veikinda samstarfsmanns hans. M telur að ekki hafi verið tekið nægilega tillit til þess, við mat á skaðabótaábyrgð X, að loftmælingar hafi ítrekað sýnt að loftmengun hafi verið yfir leyfilegum mörkum á vinnustaðnum og verði að meta það til sakar hjá forsvarsmönnum X að hafa ekki brugðist við því.

V telur að ósannað sé að veikindi M veri rakin til loft- eða efnamengunar á starfstöð X og hins vegar að það sé einnig ósannað að veikindi séu rakin til saknæmrar háttsemi starfsmanna X. V byggir á loftmengun geti verið fylgifyskur þeirrar starfsemi sem X hefur með höndum, en X hafi gert viðeigandi ráðstafanir til að takmarka hættu af því með kerfisbundnum mælingum, úrbótum á loftræstikerfum, fyrirmælum um notkun persónuhlífa, merkingum, fræðslu og reglulegum heilsufarsskoðunum. Einnig vísar V til þess að þær mælingar sem hafi verið framkvæmdar á árunum 2008-2012 á starfstöð X hafi einungis sýnt að örfint ryk hafi mást yfir núgildandi mengunarmörkum í tæpum helmingi mælinga eða í 6 af 13 mælingum. Þannig hafi mælingar á loftgæðum við þann ofn sem M starfaði við á árinu 2010, þegar hann fór fyrst að finna fyrir einkennum, allar mælst undir viðmiðunarmörkum, auk þess sem einnig er vísað til þess að reglugerð sú sem M vísar til sé frá árinu 2009 og ekki sé ljóst hver viðmiðunarmörk um loftgæði hafi verið fyrir þann tíma og því ósannað að aðstæður hafi verið þannig á árinu 2008 hjá X. Einnig er bent á að úrbætur hafi verið gerðar á árinu 2011 og 2012 og settar hafi verið strangar reglur um notkun rykgríma, sem hafi verið aðgengilegar fyrir starfsmenn, sem og hafi starfsmönnum verið lagðar til sérstakar kolagrímur vegna mengunar frá leirmassa sem notaður var við ofninn sem M vann við. V vísar einnig til almennra upplýsinga um saklíki (sarcoidosis) og að rannsóknir sýni að orsakir sjúkdómsins megi rekja til flókinna tengsla erfða og umhverfis og ekki sýnt að umhverfisþættir séu þar ráðandi. Einnig vísar V til þess að M beri sönnunarbyrði fyrir því að það séu orsakatengsl milli veikinda hans og þeirra aðstæðna sem voru á starfstöð hans og verði hann að bera hallann af sönnunarskortri þar um.

Álit.

Í þessu máli liggur fyrir að M fór að finna sérstaklega fyrir einkennum haustið 2010, sem hann rekur til ófullnægjandi loftgæða á starfstöð sinni hjá X, en þar hóf hann störf vorið 2009, eða um einu og hálfu ári áður. Í málinu kemur fram að mælingar hafi verið gerðar á loftgæðum á starfstöð X á árinu 2008, áður en M hóf þar störf og þá mældist mengun oftast yfir núgildandi mengunarmörkum sem tóku þó ekki formlega gildi fyrr en á árinu 2009. Mælingar hafi síðan verið gerðar á árinu 2010 en þá hafi loftgæði mælst í öll skipti þannig að þau hafi verið undir mengunarmörkum. Liggja þessar upplýsingar fyrir í gögnum málsins. Einnig liggur fyrir í gögnum málsins að starfsmenn hafi kvartað undan slæmum loftgæðum samtals 12 sinnum á árunum 2008-2011. Það sem verður að líta til við sakarmat varðandi viðbrögð við umræddum niðurstöðum er hvaða ráðstafanir hafi verið gerðar til að auka loftgæði á starfstöð X, eða minnka hættu á því að aðstæður yrðu heilsuspillandi. Þar kemur fram í röksemdum M að ekki hafi verið gerðar nægar ráðstafanir. Þegar litið er til almennra sönnunarreglna verður hins vegar að hafa í huga að M ber sönnunarbyrðina um að ekki hafi verið nægilega vel brugðist við þeim aðstæðum sem voru uppi og mælingar sýndu á árunum 2009-2011 þegar hann var við störf við þann ofn sem vísað hefur verið til hér að ofan. Telur nefndin að X hafi sýnt fram á með þeim gögnum sem lögð hafa verið fram að þær endurbætur sem hafi verið gerðar á loftræstikerfi sem og strangar reglur um notkun persónuhlífa hafi verið þær ráðstafanir sem unnt hafi verið að grípa til á þessum tíma og ekki sé sannað að aðrar ráðstafanir hafi verið tiltækar af hálfu X. Þegar litið er til þessa auk þess sem litið er til þeirrar óvissu sem uppi er um orsakatengsl umræddra aðstæðna og veikinda M teljast þau gögn sem fyrir liggja í málinu ekki sýnt, svo óyggjandi sé, að aðstæður á starfstöð X eða skortur á viðbrögðum við þeim séu orsök veikinda M. Sú álitsgerð sem lögð hefur verið fram í málinu, dags. 12. desember 2013 er ekki afgerandi um ástæður veikinda M og felur hún því ekki í sér afgerandi sönnun um þau orsakatengsl.

Verður því að vísa til niðurstöðu í nokkuð sambærilegu máli nefndarinnar nr. 452/2015 þar sem ekki var fallist á greiðsluskyldu úr ábyrgðartryggingu X hjá V. Lögð er áhersla á að niðurstaðan byggir á því að í hvorugu málinu liggja fyrir nægilega skýr sönnunargögn um tengsl veikinda og umhverfisaðstæðna á starfstöð X og ekki hafi heldur verið sýnt fram á með nægilega skýrum gögnum að brugðist hafi verið ranglega við aðstæðum á starfstöð M.

Niðurstaða.

Líkamstjón M bætist ekki úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Reykjavík, 29. nóvember 2016.

Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson hrl.

Jón Magnússon hrl.